

ELAN Zuidoost-Friesland

Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-726183

E: info@elan-zofriesland.nl

W: www.elan-zofriesland.nl

Onze handtekening
onder het landschap

Wet- en regelgeving beheer landschapselementen 2026

In het kader van de provinciale subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer werkt ELAN samen met grondeigenaren -merendeels agrariërs, maar ook particulieren- aan actief landschapsbeheer. Dit beheer is gericht op landschapselementen;

- Houtwal en -singel
- Elzensingel
- Bosje
- Hakhoutbosje
- Bomenrij
- Boom op landbouwgrond (solitaire boom)
- Poel en klein historisch water

Bij de uitvoering van het beheer moet voldaan worden aan gemeentelijke regelgeving en de Omgevingswet.

In dit document vindt u een opsomming van:

1. Omgevingswet
2. Gemeentelijk kapbeleid in de vier Zuidoost gemeenten
3. Soortenbescherming

Versie: 2026

1. Omgevingswet

Gaat u bomen of bos kappen buiten de bebouwde kom? Dan moet u dit melden bij de provincie. Dit staat in de Omgevingswet. Een kapmelding doet u minimaal 6 weken en maximaal 1 jaar voordat u de bomen wilt (laten) kappen.

Wat is een kapmelding?

De kapmelding van een voorgenomen kap kan door iedereen die van plan is een boom te kappen of weg te laten halen worden ingediend. Een kapmelding moet tenminste 6 weken en maximaal één jaar voorafgaand aan de velling worden ingediend. De eigenaar van het perceel doet de melding, of degene die de kap-, rooi- of bouwwerkzaamheden uitvoert.

ELAN doet voor elke beheereenheid met een geplande eindkap, dunning en/of eindkap rand éénmalig de kapmelding namens de eigenaar bij de Provinsje. Wordt de kap niet uitgevoerd binnen 1 jaar na de kapmelding, dan moet de eigenaar vervolgens zelf een nieuwe kapmelding doen. Dit kan eenvoudig via deze link: <https://www.fryslan.frl/kapmelding>

In welke situatie moet u het kappen melden?

In de volgende situaties dient u een kapmelding te doen voordat u een boom wilt kappen:

- Wanneer de te kappen bomen of omgevallen/beschadigde bomen door bijvoorbeeld storm buiten de 'bebouwingscontour houtkap' liggen. De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwingscontour houtkap' vast in het omgevingsplan. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. In geval van twijfel kunt u bij de gemeente navragen wat die grenzen zijn;
- Wanneer de omvang van de te kappen bomen of omgevallen/beschadigde bomen door bijvoorbeeld storm, groter is dan 10 are (1.000 vierkante meter) of wanneer het gaat om bomen in een rijbeplanting van 20 bomen of meer;
- Wanneer u slechts een deel van de bomen van in totaal minimaal 10 are, of een deel van een rijbeplanting van minimaal 20 bomen wilt kappen of wanneer deze bomen slechts gedeeltelijk zijn omgevallen of beschadigd zijn.

Verplichtingen en ontheffingen

Voor de gekapte bomen moeten weer bomen in de plaats komen. U bent verplicht om bomen terug te planten op dezelfde locatie als waar u de bomen heeft gekapt. Dit heet herplantplicht. Binnen 3 jaar na de kap moeten er weer bomen staan.

Wat is herplantplicht?

- Er moeten binnen 3 jaar na het kappen nieuwe bomen zijn. Dit kan door ze aan te planten of door natuurlijke verjonging.
- De herplant vindt plaats op dezelfde grond als waar de bomen gekapt zijn en op dezelfde oppervlakte.
- Het herplanten moet bosbouwkundig verantwoord gebeuren.

Lees hier meer over de [herplantplicht](#)

In sommige gevallen kunt u niet wachten met kappen of is het niet mogelijk binnen drie jaar (op dezelfde locatie) bomen te herplanten. In deze situaties kunt u een maatwerkvoorschrift aanvragen.

2. Gemeentelijk kapbeleid

Voor heel Zuidoost Friesland geldt:

Bij houtopstanden is er GEEN kapvergunning of melding nodig voor:

- **Jaarlijks beheer:** (in de breedte richting) bramen en ander gewas zoals ruigtekruiden indien gewenst snoeien c.q. maaien tot aan de afrastering of – indien er geen raster aanwezig is – de plek waar bij beweiding een raster zou moeten staan; bramen en andere gewassen zoals ruigtekruiden groeiend in het element worden niet gemaaid; daarnaast indien van toepassing het opruimen van uitgewaaide takken en onderhoud aan rasters.
- **Periodieke snoei:** het beperken van de breedte van de beplanting in het element, door over het raster/aangrenzende perceel groeiende staken kort boven het maaiveld af te zetten, of overhangende takken te snoeien. Bij deze maatregel wordt de breedte van het element ingeperkt, er wordt dus niet 'uitgedund' o.i.d.
- **Snoeibeurten** van bomenrijen en solitaire bomen; laaghangende takken, opschot aan de stam, verwijderen dode takken.

Bij beheer van de poel en klein historisch water is geen vergunning of melding nodig bij:

- **Jaarlijks beheer:** het maaien van braam-, riet-, en/of ruigtevegetaties. Daarnaast het snoeien van overhangende takken en onderhoud aan het raster.
- **Groot onderhoud:** met de maaikorf de aanwezige plantengroei uitmaaien. Of, indien nodig, met de gesloten kraanbak de baggerlaag verwijderen. Hierbij wordt maximaal 75% van de oppervlakte van de poel (per keer) geschoond.

Aanvullende eindkapregels per gemeente én gemaakte werkafspraken met ELAN:

Gemeente Ooststellingwerf:

- Stelt geen regels aan houtopstanden buiten de bebouwde kom Boswet vanaf 20 bomen of groter dan 10 are. De bebouwde kom Boswet wordt door de gemeenteraad vastgesteld en is in Ooststellingwerf ongeveer identiek met de bebouwde kom voor de Wegenverkeerswet.
- Altijd vergunningplicht voor de kap van bomen van 80 jaar of ouder. Is de leeftijd niet bekend dan geldt als vuistregel een stamdiameter van >60 cm op 130 cm hoogte. Wil men die afzetten dan moet **de deelnemer hier een vergunning voor aanvragen** bij de gemeente.
- Als er geen bomen van >60 cm op 130 cm hoogte gekapt worden dan moet tenminste om de 15 á 30 meter een overstaander blijven staan. Dit moet een vitale boom zijn. Beheer dat op deze wijze wordt uitgevoerd geldt als normaal beheer en onderhoud gericht op het duurzame behoud van de houtopstand. Hier is geen omgevingsvergunning voor nodig;
- Het rooien van houtopstanden gericht op het permanent verwijderen van het landschapselement of delen ervan is niet toegestaan zonder omgevingsvergunning.
- wallichamen van houtwallen mogen nooit zonder omgevingsvergunning worden vergraven.

Werkafpraak m.b.t. Ooststellingwerf:

- ELAN verzorgt éénmaal de kapmelding voor de Omgevingswet

Gemeente Weststellingwerf:

- In het buitengebied gelden de regels vanuit de Omgevingswet.
- Om de circa 20 meter moet een vitale overstaander blijven staan.

Werkafpraak m.b.t. Weststellingwerf

- ELAN verzorgt éénmaal de kapmelding voor de Omgevingswet.

Gemeente Heerenveen:

- In het buitengebied gelden de regels vanuit de Omgevingswet.
- Voor kap van waardevolle bomen die op de bomenlijst staan is altijd een omgevingsvergunning nodig.
- Om de ca 25 meter moet een vitale overstaander blijven staan. In elzensingels hoeft dit niet.

Werkafpraak m.b.t. Heerenveen

- ELAN verzorgt éénmaal de kapmelding voor de Omgevingswet

Gemeente Opsterland:

- In het buitengebied gelden de regels vanuit de Omgevingswet.
- Om de circa 15 meter moet een vitale overstaander blijven staan.

Werkafspraak m.b.t. Opsterland

- ELAN verzorgt éénmaal de kapmelding voor de Omgevingswet.

3. Soortenbescherming

Wanneer u een kapmelding doet, kan het zijn dat u te maken krijgt met soortenbescherming. Denk aan regels rondom het broedseizoen, jaarrond beschermde nesten, bomen waar holtes in zitten of de aanwezigheid van dassenburchten.

Broedseizoen

De nesten van alle vogelsoorten zijn tijdens het broedseizoen beschermd. Een boom met een (beginnend) nest erin mag u daarom ook niet kappen. De periode van het broedseizoen is afhankelijk van de broedperiode van de betreffende vogel. Globaal is het broedseizoen van maart tot augustus. Een aantal uitzonderingen hierin zijn bijvoorbeeld de kerkuil en de roek. Naast dat hun nest jaarrond is beschermd, beginnen zij al in januari/februari met het bouwen van een nest.

Jaarrond beschermde nesten, holtes, scheuren of loszittende schors

Nesten van bepaalde vogelsoorten zijn het hele jaar door beschermd, zelfs als de vogels niet aanwezig zijn. Bomen met jaarrond beschermde nesten, zoals van roek, zwarte specht en buizerd en bomen met holtes, scheuren of loszittend schors die bijvoorbeeld gebruikt worden door vleermuizen, mogen niet zonder vergunning worden geveld. Ook bomen in de buurt van nesten moeten vaak blijven staan voor beschutting en veiligheid.

Vleermuizen

Bomen met holtes, scheuren of loszittende schors kunnen door vleermuizen als vaste rust- en verblijfplaats worden gebruikt. Deze verblijfplaatsen zijn onder de Omgevingswet beschermd. Bij het doen van een kapmelding dient men gericht ecologisch onderzoek uit te laten voeren. Daarnaast volgen vleermuizen om zich te oriënteren lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen. Wanneer een bomenrij een vleermuisverblijfplaats verbindt met een gebied waar vleermuizen voedsel zoeken, kan kap mogelijk in strijd zijn met de Omgevingswet in samenhang met het Besluit activiteiten leefomgeving

Dassen

In veel landschapselementen in Zuidoost Friesland bevinden zich dassenburchten. Bij werkzaamheden aan het element moet rekening worden gehouden met de aanwezige burcht(en). Dassen krijgen in februari, soms zelfs al in januari, een nest jongen in hun kraamburcht. Wanneer dit verdwijnt door kap, is dit een overtreding van de Omgevingswet in samenhang met het Besluit activiteiten leefomgeving. Voor werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van de burcht zijn de volgende richtlijnen:

- De activiteiten bij voorkeur alleen uitvoeren in de periode **juli tot en met november**.
- De beheeractiviteiten bij voorkeur alleen tussen zonsopgang en zonsondergang uitvoeren, maar niet later dan 19.00 uur.
- Het gebruik van grondberijdende voertuigen en machines is niet toegestaan. Het gebruik van bijvoorbeeld handmotorzagen is wel toegestaan. Bomen en zware takken kunnen bijvoorbeeld met een lier van de burcht worden verwijderd.

- Ingangen van de dassenburcht en wissels (looppaden die gebruikt worden) mogen niet beschadigd of geblokkeerd worden en/ of onder hout bedolven worden.
- Er mag geen kaalkap van een houtopstand plaatsvinden. Als bomen verwijderd moeten worden, vindt dit gefaseerd in ruimte en tijd plaats. De velrichting is van de burcht afgekeerd.
- Schade aan de ondergroei moet zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, worden voorkomen. Eventueel vindt er onmiddellijk herplant plaats. Een dichte dekking op de burcht kan ook worden gerealiseerd door middel van hakhoutbeheer.

Andere diersoorten

Naast bovengenoemde beschermde natuurwaarden kunnen bomen, houtwallen en struiken ook nog een belangrijke functie hebben als vaste rust- en verblijfplaats of voedselbron voor uilen, eekhoorns, boommarters en insecten.

Mocht u hierover vragen hebben, neem dan contact op met Team Groene Regelgeving. Dit kan via 058 - 292 59 25 of via wnb@fryslan.frl.